

ÅAMP

Återvändandeprogrammet
Människohandel - Prostitution

**Information för
myndigheter och
frivilligorganisationer**

Stöd i frivilligt återvändande och återintegration för personer utsatta för människohandel eller prostitution i Sverige

Jämställdhetsmyndigheten genomför tillsammans med den Internationella migrationsorganisationen IOM ett program som ger stöd i återvändande och återintegration till utländska medborgare utsatta för människohandel för samtliga exploateringsformer¹ eller prostitution i Sverige. Återvändandeprogrammet erbjuder ansvariga svenska myndigheter och organisationer (t.ex. socialtjänsten, polisen, Migrationsverket och personal på skyddade boenden) stöd i att genomföra ett tryggt återvändande, samt arrangerar de praktiska förberedelserna kring frivilligt återvändande.

Varför ge stöd i frivilligt återvändande och återintegration?

När den utsatte återvänder till sitt hemland väntar många utmaningar, t.ex. ekonomiska svårigheter, social ojämlikhet och diskriminering samt oroligheter eller konflikter. Dessa faktorer ökar även risken för den utsatte att på nytt utsättas för människohandel (The Causes and Consequences of re-trafficking - Evidence from the IOM Human Trafficking Database, IOM, 2010). Denna risk är störst upp till två år efter att ha tagit sig ur utnyttjandesituationen. Kvinnor, barn och unga vuxna är de mest utsatta, särskilt om de saknar stöd eller stöts bort av sin familj eller lokalsamhället vid hemkomsten. Återvändandeprogrammet erbjuder återintegrationsstöd efter hemkomsten. Avsikten är att gradvis underlätta återgången till ett normalt liv för den utsatte och att så långt som möjligt minimera riskerna för att åter utsättas för människohandel.

Människohandel kränker individens mänskliga rättigheter. Programmets syfte är att ge den återvändande tillräckligt med information för att kunna avgöra om hen vill ta hjälp och stöd i att återvända till hemlandet. Information om frivilligt återvändande bör därför finnas till hands för den utsatte. Socialarbetare, polis, personal på andra myndigheter och skyddade boenden m.fl. ska beakta den utsattes sårbara situation och individuella omständigheter, samt kunna erbjuda information om personens rättigheter och möjligheter att återvända hem. Detta utesluter inte den utsattes rätt att söka asyl i Sverige.

Vem kan få stöd i återvändandet?

En person kan erbjudas stöd inom ramen av programmet om:

- Hen har identifierats som, eller förmodas vara, utsatt för människohandel (samtliga exploateringsformer)
- Hen är utländsk medborgare och befinner sig i eller utsätts för prostitution i Sverige
- OCH
- Hen vill återvända frivilligt till sitt hemland eller ett tredje land där hen har permanent uppehållstillstånd

Observera! Minderåriga (personer under 18 år) och medföljande barn kan också få stöd inom ramen för programmet.

¹ Människohandel i syfte att avlägsna organ, tvångsrekrytera till krigstjänst, tvångsarbete eller annan verksamhet i en situation som innebär nödläge för den utsatte, t.ex. tvingande till tiggeri eller brottslighet.

Vilket stöd finns tillgängligt?

Programmet kan erbjuda stöd under hela återvändandeprocessen genom att:

- Bistå ansvariga svenska myndigheter och organisationer med att erbjuda information om stöd i återvändandet.
- Ta reda på hur situationen i hemlandet ser ut för den återvändande t.ex. familjesituationen (särskilt gällande ensamkommande barn). Programmet kan också utreda tillgängligheten av tjänster och stöd i hemlandet för att den återvändande ska kunna fatta ett välgrundat beslut om att ta hjälp och stöd i att återvända eller inte.²
- Stötta den återvändande i att göra upp en realistisk plan för återintegrationen i hemlandet (inklusive att kartlägga personens behov samt att identifiera risker i återvändandet och återintegrationen).
- Hjälpa med att ordna nödvändiga resedokument, t.ex. pass.
- Boka flygbiljetter och ordna eventuell vidaretransport i hemlandet.
- Vid behov ordna med assistans på flygplatserna i transit, alternativt en ledsagare som följer med personen under hela resan.
- Ordna så att någon möter den återvändande och hjälper hen på flygplatsen i hemlandet.
- Erbjuder tillgång till och betalning av stöd och tjänster relaterade till boende, medicinsk och psykosocial vård, rehabilitering, utbildning, arbetspraktik, eller för att starta en mindre affärsverksamhet.
- Följa upp återvändande- och återintegrationsprocessen för att, vid behov, erbjuda ytterligare stöd till personen som har återvänt.

Observera! Möjligheten att erbjuda stöd i återvändandet samt tillgängligt stöd i hemlandet kan variera från land till land. Individuella riskbedömningar kan också påverka möjligheten att ge stöd i återvändandet.

Hur ansöker man om stöd inom programmet?

Regionkoordinatorer mot prostitution och människohandel samordnar arbetet i de sju regionerna Bergslagen, Stockholm, Mitt, Nord, Syd, Väst och Öst. De identifierar utsatta personer och hänvisar dem som vill återvända till IOM Finland. IOM ger ytterligare information om och påbörjar alla praktiska förberedelser relaterade till återvändandet.

² Den återvändande ska få tillräcklig information om tillgängliga alternativ samt information om möjligheter, risker och begränsningar (t.ex. tillgänglighet och omfattning av stöd) kring återvändandet.

1

Steg 1: Första kontakten

När en person överväger att återvända hem eller vill ha mer information om möjligheten att få stöd inom programmet, ska den ansvariga myndigheten eller organisationen i Sverige, med personens samtycke, ringa direkt till regionkoordinatör i aktuell region. Även den nationella stödtelefonen för yrkesverksamma finns tillgänglig för konsultation och allmän information.

För kontaktuppgifter till regionkoordinatorer mot prostitution och människohandel: www.nmtsverige.se/om-oss/regionkoordinatorer

Nationella samordningen mot prostitution och människohandel, stödtelefon för yrkesverksamma:
Tfn: 020 390 000

Alla personliga uppgifter i ärendet kommer att hanteras med hänsyn till sekretess! (Se mer information i rutan om skydd av uppgifter.)

2

Steg 2: Ett beslut att ta hjälp och stöd i återvändandet baserat på tillräcklig information

Efter att regionkoordinatör har konstaterat att personen som vill återvända kan delta i programmet, behöver den ansvariga myndigheten eller organisationen i Sverige med hjälp av regionkoordinatör:

- Diskutera återvändandet med personen i fråga och på så sätt stötta hen i att fatta ett välgrundat beslut. IOM kan underlätta processen genom att ta fram information om situationen och tillgängligt stöd i hemlandet (observera att den återvändandes samtycke att utbyta personlig information med IOM behövs*, men man kan också kontakta IOM anonymt).
- Involvera den återvändande i planeringen av återvändandet och återintegrationen i sitt hemland. IOM kan hjälpa att identifiera behov, möjligheter och eventuella begränsningar relaterade till återvändandet och återintegrationen.
- Regionkoordinatör fyller i formuläret "Återvändandeprogrammet Människohandel - Prostitution (ÅMP - SWE) Ansökan" tillsammans med den återvändande, samt fyller i formuläret "ÅMP - SWE Tabell för riskbedömning och riskhantering". Regionkoordinatör undertecknar ansökan där den återvändande också skriftligen intygar att hen återvänder frivilligt. Informationen är till hjälp då en individuell återintegrationsplan för den återvändande görs upp.

Observera! Den återvändande har rätt att när som helst ta tillbaka sin ansökan om stöd i återvändande. Att visa intresse för, att be om information eller att ansöka om frivilligt återvändande och återintegration förbinder ingen till att återvända.

3

Steg 3: Själva återvändandet

Baserat på formulären kommer IOM Finland att påbörja de nödvändiga förberedelserna kring hemresan och återintegrationen. IOM Finland kontaktar IOM:s lokala kontor samt andra etablerade lokala aktörer som kan erbjuda relevant återintegrationsstöd i hemlandet.

IOM hjälper den återvändande att:

- Skaffa nödvändiga resedokument, t.ex. pass (vid behov)
- Boka flygbiljetter
- Ordna assistans på flygplatsen/vid gatan (vid behov)
- Ordna en ledsagare på resan (vid behov)
- Ordna så att någon möter den återvändande och hjälper hen på flygplatsen i hemlandet (vid behov)
- Ordna vidaretransport hem eller till annat boende (vid behov och under förutsättning att lokala aktörer har möjlighet/resurser till det)

4

Steg 4: Återintegration och uppföljning

IOM hjälper personen som återvänt att etablera sig i sitt hemland samt att hitta tillgängliga stödformer. I mån av möjlighet samarbetar IOM:s lokala kontor med andra aktörer i hemlandet som kan erbjuda återintegrationsstöd. IOM:s lokala kontor sköter även utbetalningen av olika återintegrationsbidrag. IOM Finland godkänner varje betalning på förhand.

IOM erbjuder den som återvänt:

- Månatligt försörjningsbidrag: USD 150 (totalt USD 900) under de sex första månaderna för att täcka löpande utgifter, t.ex. mat, kläder, telefon och lokala transportmedel. Denna månatliga summa betalas kontant till personen som återvänt på IOM:s kontor i hemlandet (eller via banköverföring, om möjligt).
- Särskilt bidrag för återintegration: tjänster eller förnödenheter värda USD 2800 för att täcka utgifter för nödvändig rehabilitering (t.ex. för drog- eller alkoholmissbruk), utbildning, yrkesinriktad utbildning, arbetspraktik, företagslicenser eller utrustning för mindre affärsverksamhet. IOM betalar direkt till vård- och stödgivarna på basis av återintegrationsplanen och förekommande avtal/kontrakt.
- Vid behov USD 300 i bidrag för att ersätta utgifter relaterade till hälsovård, t.ex. läkarbesök, provtagningar, läkemedel, fysioterapi och psykologiskt stöd. IOM betalar direkt till vårdgivarna eller ersätter dem i efterhand mot uppvisande av kvitto/faktura.

Observera! Utifrån en bedömning av varje enskilt ärende kan medföljande barn få 50 % av stödet i alla nämnda stödkategorier.

Utöver att handlägga det ekonomiska stödet så har det lokala IOM-kontoret i hemlandet kontakt med personen som har återvänt, samt följer upp återintegrationen åtminstone under de första sex månaderna efter hemkomsten.

Process i frivilligt återvändande och återintegration för personer utsatta för människohandel eller prostitution i Sverige

*Skydd av uppgifter

All information, alla uppgifter och informationsutbyte gällande den återvändande bör behandlas med respekt för personens sårbarhet och rätt till sekretess.

Den svenska socialtjänsten och andra myndigheter bör beakta offentlighets- och sekretesslagen för att skydda sina klienters personuppgifter. Att utbyta information mellan de svenska myndigheterna förutsätter klienternas samtycke. Om du är osäker på vilka sekretessbestämmelser som gäller just din myndighet, kontrollera detta med behörig personal.

IOM ska vidta tillräckliga och skäligen försiktighetsåtgärder för att skydda personuppgifter. Alla personliga uppgifter insamlas, används, överförs och lagras säkert enligt IOM:s principer för dataskydd.

Vem kan man kontakta för vidare information?

Jämställdhetsmyndigheten -
Nationella samordningen mot prostitution och
människohandel
Tfn: 020-390 000
Webb: www.jamstalldetsmyndigheten.se

Jämställdhetsmyndigheten har från och med 2018 regeringens uppdrag att på nationell nivå samordna arbetet mot prostitution och människohandel för alla ändamål.

Internationella migrationsorganisationen (IOM)
Tel.: +358 9 684 11 50
Webb: www.iom.fi

Formulär till:
AVRRTiPPSweden@iom.int
eller fax: +358 9 684 11 511

IOM är en FN-relaterad organisation med 172 medlemsstater och kontor i över 100 länder. Organisationen har som mål att främja en humanitär och ordnad migration som är till gagn för såväl migranterna som deras hemländer. IOM har över 20 års erfarenhet av arbete mot människohandel och av att hjälpa personer utsatta för människohandel världen runt.

“Handel med människor: rekrytering, transport, överföring, hysande eller mottagande av personer genom hot om eller bruk av våld eller andra former av tvång, bortförande, bedrägeri, vilseledande, maktmissbruk eller missbruk av en persons utsatta belägenhet eller givande eller mottagande av betalning eller förmåner för att erhålla samtycke från en person som har kontroll över en annan person i syfte att utnyttja denna person. Utnyttjande skall innebära åtminstone utnyttjande av andras prostitution eller andra former av sexuellt utnyttjande, tvångsarbete eller tvångstjänst, slaveri eller med slaveri jämförbara bruk och sedvänjor, trældom eller avlägsnande av organ.”

Förenta Nationernas tilläggsprotokoll om förebyggande, bekämpande och bestraffande av handel med människor, särskilt kvinnor och barn, 2000 (Palermoprotokollet). Ratificerat av Sverige år 2003

Programmet

Återvändandeprogrammet Människohandel - Prostitution (ÅMP) genomförs av Jämställdhetsmyndigheten och Internationella migrationsorganisationen IOM, kontoret i Finland. Programmet syftar till att i Sverige kunna erbjuda ett systematiskt stöd i återvändandet. ÅMP baserar sig på pilotprojektet "Frivilligt återvändande och återintegration för personer utsatta för människohandel eller prostitution i Sverige" (AVRRTiPP-SWE) som genomfördes 2012-2013, samt de därpå följande projektfaserna åren 2014-2017.

Internationella migrationsorganisationen IOM
Postadress: Box 851, 00101 Helsingfors,
Finland
Besöksadress: Unioninkatu 13
Tfn: +358 9 684 11 50
E-post: AVRRTIPPSweden@iom.int

Jämställdhetsmyndigheten
Nationella samordningen mot prostitution
och människohandel
Postadress: Box 73, 424 22 Angered
Besöksadress: Angereds torg 9
Tfn: 020-390 000
E-post: nmtsverige@jamy.se

**JÄMSTÄLLDHETS
MYNDIGHETEN**